

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5160/2566

นาง ส. กับพวกโจทก์ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5, ป.พ.พ. มาตรา 443, ป.พ.พ. มาตรา 1649, ป.พ.พ. มาตรา 445, ป.พ.พ. มาตรา 1567, ป.พ.พ. มาตรา 1461, พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 7

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนในผลแห่งละเมิดของ พ. ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของตนที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 ดังนั้น โจทก์ทั้งสามมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยเป็นไปตาม ป.พ.พ. ลักษณะ 5 ละเมิด ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวในหมวด 2 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดในกรณีทำให้ถึงตายนั้น ไม่ได้กำหนดให้เรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่ไม่ได้รับการเยียวยาจากการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามที่โจทก์ทั้งสามกล่าวอ้าง โจทก์ทั้งสามจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ส่วนค่าขาดรายได้ประการ นั้น เมื่อผู้ตายถูกทำละเมิดถึงแก่ความตาย โจทก์ที่ 1 จึงย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดรายได้ประการได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 443 วรรคสาม โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายจะมีรายได้หรือได้โอกาสเลี้ยงดูโจทก์ที่ 1 หรือไม่ ผู้มีสิทธิเรียกค่าปลงศพได้ คือ ผู้มีอำนาจจัดการศพตามที่บัญญัติไว้ในตาม ป.พ.พ. มาตรา 1649 โจทก์ที่ 1 เป็นมารดาผู้ตาย โจทก์ที่ 3 เป็นบุตรนอกกฎหมายของผู้ตาย แต่ผู้ตายได้รับรองแล้ว โดยให้การอุปการะเลี้ยงดูและให้ใช้นามสกุล โจทก์ที่ 1 และที่ 3 จึงเป็นทายาทผู้มีสิทธิเรียกค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 443 วรรคหนึ่ง แม้จำเลยทั้งสองจะมอบเงินช่วยเหลือค่าทำศพ แต่จำเลยทั้งสองระบุมาในคำให้การว่าเป็นการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมเท่านั้น จึงไม่ตัดสิทธิที่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 จะเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามกฎหมายได้ สำหรับค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดแรงงาน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 445 บัญญัติว่า "ในกรณีทำให้เขาถึงตาย... ถ้าผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย" การจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้จึงต้องเป็นกรณีที่ก่อนเกิดเหตุผู้ถูกทำละเมิดมีหน้าที่ไม่ว่าโดยสัญญาหรือโดยกฎหมายต้องทำการงานให้แก่บุคคลอื่น หากไม่มีหน้าที่หรือความผูกพันตามกฎหมายหรือตามสัญญาแล้วบุคคลภายนอกย่อมไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ขณะผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายบรรลุนิติภาวะแล้ว โจทก์ที่ 1 ในฐานะมารดาของผู้ตายจึงไม่มีสิทธิตาม ป.พ.พ. มาตรา 1567 (3) ที่จะให้ผู้ตายซึ่งเป็นบุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะรูป โจทก์ที่ 1 จึงไม่อาจเรียกร้องค่าขาดแรงงานได้ และเมื่อผู้ตายกับโจทก์ที่ 2 ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ผู้ตายกับโจทก์ที่ 2 จึงไม่ใช่สามีภริยาที่มีหน้าที่ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1461 วรรคสอง ส่วนโจทก์ที่ 3 ไม่ใช่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายที่ผู้ตายมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดูในระหว่างที่โจทก์ที่ 3 ยังเป็นผู้เยาว์

โจทก์ทั้งสามจึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าขาดแรงงานในครอบครัวจากจำเลยทั้งสองได้

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสามฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชำระค่าสินไหมทดแทน 5,150,000 บาท แก่โจทก์ทั้งสาม จำเลยทั้งสองให้การและแก้ไขคำให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสามอุทธรณ์ โดยได้รับอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสามฎีกา โดยได้รับอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลและได้รับอนุญาตให้ฎีกาจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่โต้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังได้ว่า โจทก์ที่ 1 เป็นมารดาของนายชาลี ผู้ตาย โจทก์ที่ 2 กับผู้ตายอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีบุตรผู้เยาว์ 3 คน ซึ่งเป็นโจทก์ที่ 3 คือ นายแม็ก เด็กชายราชภูมิ และเด็กหญิงจันทรรัตน์ โจทก์ทั้งสามและผู้ตายมีสัญชาติไทย เชื้อสายกะเหรี่ยง จำเลยที่ 1 เป็นส่วนราชการระดับกรมสังกัดจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนราชการระดับกระทรวง นายพรศักดิ์ นายวิเชษฐ์ นายอาจินต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์ เป็นเจ้าหน้าที่สังกัดจำเลยที่ 1 โดยนายวิเชษฐ์มีตำแหน่งพนักงานพิทักษ์ป่า นายอาจินต์และนายวิชาญเป็นพนักงานราชการตำแหน่งคนงาน ส่วนนายพรศักดิ์และนายวิวัฒน์เป็นบุคคลภายนอกปฏิบัติงานให้ส่วนราชการ เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2559 เวลาประมาณ 19 นาฬิกา นายพรศักดิ์ นายวิเชษฐ์ นายอาจินต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์ ออกปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และคุ้มครองสัตว์ป่าในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่รับผิดชอบของจำเลยที่ 1 มีนายวิเชษฐ์เป็นหัวหน้าชุดโดยใช้เรือไฟเบอร์ติดเครื่องยนต์เป็นยานพาหนะลาดตระเวนไปตามลำน้ำห้วยขาแข้งโดยใช้วิธีพายเรือเพื่อไม่ให้เกิดเสียง ก่อนออกลาดตระเวนนายพรศักดิ์เบิกอาวุธปืน เอช เค 33 จำนวน 1 กระบอก พร้อมกระสุนปืน 20 นัด นายอาจินต์และนายวิชาญเบิกอาวุธปืนลูกซองคนละ 1 กระบอก พร้อมกระสุนปืนคนละ 10 นัด ติดตัวไป เมื่อเรือล่องมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุ ขณะนั้นเป็นเวลาประมาณ 23 นาฬิกา พบกลุ่มคนอยู่บริเวณตลิ่ง นายพรศักดิ์ได้ใช้อาวุธปืน เอช เค 33 ที่ติดตัวมายิง กระสุนปืนถูกผู้ตาย 1 นัด บริเวณศีรษะเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย นายพรศักดิ์กับพวกขึ้นไปบนตลิ่งพบผู้ตายนอนคว่ำหน้า เท้าชี้ลงลำน้ำ ศีรษะชี้ไปทางป่า และพบอาวุธปืนลูกซองยาวขนาด 12 จำนวน 1 กระบอก ภายในรังเพลิงมีกระสุนปืน 1 นัด วางอยู่ที่พื้นบริเวณที่ผู้ตายนอนคว่ำหน้า และพบนายสาธิต หลานผู้ตายอยู่ในที่เกิดเหตุ จึงได้ยึดอาวุธปืนลูกซองยาวดังกล่าวไว้เป็นของกลางและนำตัวผู้ตายส่งโรงพยาบาลบ้านไร่ ต่อมาวันที่ 5 พฤศจิกายน 2559 เวลาประมาณ 2 นาฬิกา ร้อยตำรวจเอกจุฑพล พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรบ้านไร่ ได้รับแจ้งเหตุจากเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลบ้านไร่จึงเดินทางไปตรวจสอบและร่วมชันสูตรพลิกศพ และตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่แสดงสถานที่เกิดเหตุและถ่ายภาพไว้ ทั้งเก็บตัวอย่างคราบเลือดของผู้ตายตรวจเปรียบเทียบกับดีเอ็นเอของผู้ตายที่ปรากฏในอาวุธปืนลูกซองยาวของกลางส่งไปตรวจพิสูจน์ ตรวจสอบวิถีกระสุนปืน ส่งศพผู้ตายไปให้แพทย์โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรชันสูตร ในสำนวนชันสูตรพลิกศพคดีหมายเลขแดงที่ ข.4/2560 ของศาลจังหวัดอุทัยธานี พนักงานอัยการจังหวัดอุทัยธานียื่นคำร้องขอไต่สวนชันสูตรพลิกศพต่อศาลจังหวัดอุทัยธานี ศาลจังหวัดอุทัยธานีไต่สวนแล้วมีคำสั่งว่า ผู้ตายคือนายชาลี ตายที่ตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2559 เวลาประมาณ 23 นาฬิกา เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย คือ ผู้ตายใช้อาวุธปืนเล็งมายังกลุ่ม

เจ้าพนักงาน จึงถูกนายพรศักดิ์ ผู้ช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ป่าห้วยขาแข้งใช้อาวุธปืนยิง กระสุนปืน ถูกบริเวณศีรษะ ผู้ตายถึงแก่ความตายเนื่องจากบาดแผลกระสุนปืนที่ศีรษะทำลายสมอง ต่อมา พนักงานอัยการจังหวัดอุทัยธานีมีคำสั่งไม่ฟ้องนายพรศักดิ์ นายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและ นายวิวัฒน์ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่น มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งสามในข้อแรก ว่า นายพรศักดิ์ นายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์ เจ้าหน้าที่ในสังกัดของจำเลยที่ 1 ร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายอันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ตายหรือไม่ เห็นว่า ก่อนเกิดเหตุนายพรศักดิ์ นายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์ ออกลาดตระเวนป้องกันและปราบปราม การกระทำผิดตามอำนาจหน้าที่ ไม่ได้มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ตายมาก่อน การที่นายพรศักดิ์เห็น ผู้ตาย นายสาริตและนายอาทิตย์อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งโดยเฉพาะนายสาริตมี อาวุธปืนติดตัวกำลังเดินมาที่ริมตลิ่งใกล้กับจุดที่นายพรศักดิ์กับพวกจอดเรืออยู่ เมื่อพบเห็นเจ้าหน้าที่แล้วจะพากันหลบหนี ตามพฤติการณ์น่าจะเชื่อว่านายพรศักดิ์ใช้อาวุธปืนยิงเพื่อข่มขู่สกัดไม่ให้ ผู้ตายกับพวกหลบหนี โดยไม่ได้มีเจตนายิงผู้ตายแต่อย่างใด แต่การที่นายพรศักดิ์ใช้อาวุธปืน เอช เค 33 ซึ่งมีอำนาจร้ายแรงยิงไปทางกลุ่มผู้ตายแล้วกระสุนปืนถูกผู้ตายที่บริเวณศีรษะโดยขณะนั้น เป็นเวลากลางคืนซึ่งทำให้ความสามารถในการมองเห็นลดลง นายพรศักดิ์ย่อมต้องใช้ ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นในการใช้อาวุธปืน การที่นายพรศักดิ์ใช้อาวุธปืนดังกล่าวยิงผู้ตาย ในขณะนั้นเป็นเหตุให้กระสุนปืนถูกศีรษะผู้ตายจนถึงแก่ความตายจึงเป็นการกระทำโดยปราศจาก ความระมัดระวังซึ่งนายพรศักดิ์จักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ จึงเป็นการกระทำโดยประมาท เลินเล่อเป็นการละเมิดต่อผู้ตาย ส่วนนายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์ซึ่งโจทก์ทั้ง สามฟ้องว่าร่วมกับนายพรศักดิ์จูงใจหรือประมาทเลินเล่อใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย นั้น เห็นว่า แม้ขณะ เกิดเหตุนายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์จะอยู่บนเรือด้วยกันกับนายพรศักดิ์ ก็ตาม แต่ขณะที่นายพรศักดิ์ใช้อาวุธปืนยิงไปทางผู้ตายเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอย่างกะทันหันโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่านายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและนายวิวัฒน์ได้ร่วมกับ นายพรศักดิ์ใช้อาวุธปืนยิงไปทางผู้ตายเพื่อข่มขู่สกัดไม่ให้หลบหนีด้วย การกระทำของนายพรศักดิ์ จึงเป็นการกระทำโดยลำพังเท่านั้น ข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่านายวิเชษฐ์ นายอาจิ้นต์ นายวิชาญและ นายวิวัฒน์ร่วมทำละเมิดกับนายพรศักดิ์ด้วย ฎีกาของโจทก์ทั้งสามในข้อนี้ฟังขึ้นบางส่วน มีปัญหา ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ทั้งสามในข้อต่อไปว่า โจทก์ทั้งสามมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองให้ ร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ทั้งสามได้หรือไม่ เพียงใด เห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ ว่า นายพรศักดิ์เป็นเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 1 และทำละเมิดในขณะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้วินิจฉัยมา ข้างต้น จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดของนายพรศักดิ์ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ ทั้งสามตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 ส่วนจำเลย ที่ 2 ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 หรือไม่ และจำเลยทั้งสองต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ โจทก์ทั้งสามหรือไม่ เพียงใด นั้น ในปัญหาที่ว่าจำเลยที่ 2 ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 หรือไม่ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าโจทก์ทั้งสามไม่มีอำนาจฟ้องให้จำเลยที่ 2 รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน โจทก์ทั้ง สามอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ไม่ได้วินิจฉัยในปัญหาข้อนี้ ส่วนปัญหาว่า จำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบ ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ทั้งสามหรือไม่ เพียงใด ศาลล่างทั้งสองไม่ได้วินิจฉัย แต่เมื่อโจทก์ ทั้งสามและจำเลยทั้งสองสืบพยานโจทก์และจำเลยเสร็จสิ้นแล้ว ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยใน ปัญหาดังกล่าวโดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลล่างทั้งสองวินิจฉัย สำหรับปัญหาว่าจำเลยที่ 2 ต้อง ร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 หรือไม่นั้น เห็นว่า แม้ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พ.ศ. 2534 มาตรา 7 (2) จำเลยที่ 2 เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากจำเลยที่ 1 ก็ตาม แต่จำเลยที่ 1 เป็นส่วนราชการในสังกัดจำเลยที่ 2 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 23 (9) จำเลยที่ 2 จึงเป็นหน่วยงานของรัฐที่กำกับการดำเนินงานของจำเลยที่ 1 ดังนั้น นายพรศักดิ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 1 จึงถือได้ว่าเป็นเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 2 ด้วย จำเลยที่ 2 จึงต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 ส่วนโจทก์ที่ 2 มีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามที่จำเลยทั้งสองให้การและกล่าวอ้างมาในคำแก้ฎีกาหรือไม่นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความว่า โจทก์ที่ 2 เป็นภริยาผู้ตายโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส จึงเป็นภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย มิใช่ทายาทของผู้ตาย โจทก์ที่ 2 จึงไม่มีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคหนึ่ง ส่วนโจทก์ทั้งสามมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่ไม่ได้รับการเยียวยาจากการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2557 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กับค่าขาดแรงงาน โจทก์ที่ 1 มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดไร้อุปการะกับโจทก์ที่ 1 และที่ 3 มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ได้หรือไม่ เพียงใด สำหรับค่าสินไหมทดแทนจากการที่จำเลยทั้งสองปฏิเสธการเยียวยาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2557 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยอ้างว่าโจทก์ทั้งสามไม่ใช่ผู้เสียหายตามกฎหมายถือเป็นการเลือกปฏิบัติต่อโจทก์ทั้งสามจำนวน 900,000 บาท นั้น เห็นว่า คดีนี้จำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนในผลแห่งละเมิดของนายพรศักดิ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของตนที่ได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 ดังนั้น โจทก์ทั้งสามมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะ 5 ละเมิด ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวในหมวด 2 ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดในกรณีทำให้ถึงตายนั้น ไม่ได้กำหนดให้เรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าที่ไม่ได้รับการเยียวยาจากการถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามที่โจทก์ทั้งสามกล่าวอ้าง โจทก์ทั้งสามจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีดังกล่าวได้ ส่วนค่าขาดไร้อุปการะที่โจทก์ที่ 1 เรียกร้องให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทน 3,000,000 บาท นั้น โจทก์ทั้งสามบรรยายฟ้องและนำสืบทำนองว่า ขณะที่ผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายอายุประมาณ 36 ปี มีอาชีพปลูกพืชผักสวนครัว ทำไร่ และรับจ้างทั่วไปมีรายได้เฉลี่ยปีละไม่เกิน 50,000 บาท ส่วนโจทก์ที่ 1 อายุประมาณ 57 ปี ไม่ได้ประกอบอาชีพจึงไม่มีรายได้ ผู้ตายเลี้ยงดูโจทก์ที่ 1 มาโดยตลอด เห็นว่า ผู้ตายถูกทำละเมิดถึงแก่ความตาย โจทก์ที่ 1 จึงย่อมมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดไร้อุปการะได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคสาม โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ตายจะมีรายได้หรือได้อุปการะเลี้ยงดูโจทก์ที่ 1 หรือไม่ แต่เมื่อพิเคราะห์ถึงฐานานุรูปของโจทก์ที่ 1 และผู้ตายดังกล่าวประกอบพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดแล้ว ค่าขาดไร้อุปการะที่โจทก์ที่ 1 เรียกร้องมา 3,000,000 บาท สูงเกินไป สมควรกำหนดให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดไร้อุปการะให้แก่โจทก์ที่ 1 เป็นเงิน 1,000,000 บาท ส่วนที่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 ร่วมกันเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ 100,000 บาท เห็นว่า ผู้มีสิทธิเรียกค่าปลงศพได้ คือ ผู้มีอำนาจจัดการศพตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1649 โจทก์ที่ 1 เป็น

มารดาของผู้ตาย โจทก์ที่ 3 เป็นบุตรนอกกฎหมายของผู้ตาย แต่ผู้ตายได้รับรองแล้ว โดยให้การอุปการะเลี้ยงดูและให้ใช้นามสกุล โจทก์ที่ 1 และที่ 3 จึงเป็นทายาทมีสิทธิเรียกร้องค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคหนึ่ง ในข้อนี้โจทก์ที่ 1 และที่ 3 นำสืบว่าได้ร่วมกันจัดงานศพผู้ตาย 3 คืน โดยมีภาพถ่ายการจัดงานศพมาแสดง แม้โจทก์ที่ 1 และที่ 3 ไม่มีพยานเอกสารเกี่ยวกับค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ มานำสืบสนับสนุน และเจ้าหน้าที่ของจำเลยทั้งสองได้มอบเงินช่วยเหลือค่าทำศพ 50,000 บาท ให้แก่โจทก์ทั้งสามตามที่จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้และแก้ฎีกามา ก็ตาม แต่การจัดงานศพย่อมมีค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการจัดงาน โจทก์ที่ 1 และที่ 3 จึงมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 443 วรรคหนึ่ง ส่วนที่จำเลยทั้งสองอ้างว่าเจ้าหน้าที่ของจำเลยทั้งสองได้มอบเงินช่วยเหลือค่าทำศพดังกล่าว นั้น จำเลยทั้งสองได้ระบุมาในคำให้การว่าเป็นการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมเท่านั้น จึงไม่ตัดสิทธิที่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 จะเรียกค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ ตามกฎหมายได้ อย่างไรก็ดีที่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 ร่วมกันเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้ 100,000 บาท นั้น โจทก์ที่ 1 และที่ 3 จัดการศพเพียง 3 คืน และคำนึงถึงฐานานุรูปของผู้ตาย โจทก์ที่ 1 และที่ 3 แล้ว ค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นในการจัดการศพที่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 เรียกร้องมาจึงสูงเกินไป สมควรกำหนดให้จำเลยทั้งสองร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ 30,000 บาท ส่วนที่โจทก์ทั้งสามร่วมกันเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดแรงงาน 1,150,000 บาท นั้น เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 445 บัญญัติว่า "ในกรณีทำให้เขาถึงตาย...ถ้าผู้ต้องเสียหายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกในครัวเรือน หรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกนั้นไซ้ ท่านว่าบุคคลผู้จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อที่เขาต้องขาดแรงงานอันนั้นไปด้วย" การจะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าขาดแรงงานของบุคคลภายนอกตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ จึงต้องเป็นกรณีที่ก่อนเกิดเหตุผู้ถูกทำละเมิดมีหน้าที่ไม่ว่าโดยสัญญาหรือโดยกฎหมายต้องทำการงานให้แก่บุคคลอื่น หากไม่มีหน้าที่หรือความผูกพันตามกฎหมายหรือตามสัญญาแล้วบุคคลภายนอกย่อมไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ขณะผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายบรรลุนิติภาวะแล้ว โจทก์ที่ 1 ในฐานะมารดาของผู้ตาย จึงไม่มีสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (3) ที่จะให้ผู้ตายซึ่งเป็นบุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานานุรูป โจทก์ที่ 1 จึงไม่อาจเรียกร้องค่าขาดแรงงานได้ และเมื่อผู้ตายกับโจทก์ที่ 2 ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ผู้ตายกับโจทก์ที่ 2 จึงไม่ใช่สามีภริยาที่มีหน้าที่ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 วรรคสอง ส่วนโจทก์ที่ 3 ไม่ใช่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายที่ผู้ตายมีหน้าที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู ในระหว่างที่โจทก์ที่ 3 ยังเป็นผู้เยาว์ โจทก์ทั้งสามจึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าขาดแรงงานในครอบครัวจากจำเลยทั้งสอง ส่วนที่โจทก์ทั้งสามฎีกาขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินค่าสินไหมทดแทนนั้น เห็นว่า ตามคำฟ้องของโจทก์ทั้งสามเพียงแต่ขอให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดเชยค่าสินไหมทดแทนโดยไม่ได้ขอให้จำเลยทั้งสองชำระดอกเบี้ยในค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวมาด้วย ศาลฎีกาจึงไม่อาจกำหนดให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ทั้งสามได้ รวมแล้วจำเลยทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนให้

แก่โจทก์ที่ 1 เป็นค่าขาดรายได้อุปการะ 1,000,000 บาท ให้แก่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 เป็นค่าปลงศพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ 30,000 บาท ฎีกาของโจทก์ทั้งสามในข้อนี้ฟังขึ้นบางส่วน พิพากษากลับว่า ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ที่ 1 เป็นค่าขาดรายได้อุปการะ 1,000,000 บาท ให้แก่โจทก์ที่ 1 และที่ 3 เป็นค่าปลงศพรวมทั้งค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น ๆ 30,000 บาท ค่าขออื่นให้ยก ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

ปรีชา เชิดชู · ทรงพล สงวนพงศ์ · ปุณณะ จงนิมิตรสถาพร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← [deka.supremecourt.or.th](https://www.thaideka.online/deka/5160/2566) · <https://www.thaideka.online/deka/5160/2566>